

СПОРТИВНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ФРАНЦІЇ ТА ЛИТВИ ЯК ОБ'ЄКТ ДЛЯ ЗАПОЗИЧЕННЯ ДОСВІДУ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ВРЯДУВАННЯ

SPORTS LEGISLATION OF FRANCE AND LITHUANIA AS A SUBJECT FOR ADOPTING BEST PRACTICES IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION: A COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS OF GOVERNANCE MODELS

Вагін О.А., аспірант кафедри конституційного та адміністративного права

Запорізький національний університет

orcid.org/0009-0003-5241-4723

Статтю присвячено дослідженню спортивного законодавства Франції та Литви, а також виявленню правових механізмів, які можуть бути використані для реформування української системи законодавства у цій сфері. **Актуальність теми** обумовлена сучасним станом галузі фізичної культури і спорту в Україні, що характеризується глибокою інституційною кризою, спричиненою конфліктом між інерційною пострадянською адміністративною моделлю та вимогами глобального спортивного правопорядку (*lex sportiva*). В умовах стратегічного курсу на членство в ЄС, Україна стикається з необхідністю розв'язання численних правових колізій, серед яких протиріччя між національним суверенітетом та *lex sportiva*, а також особливості правового статусу спортивних федерацій. Дослідження досвіду Франції (як прикладу широкої кодифікації) та Литви (як прикладу пострадянської транзиції) є корисним для вироблення ефективної національної стратегії реформування цієї галузі.

Мета дослідження полягає у проведенні комплексного порівняльно-правового аналізу систем спортивного врядування Франції та Литви для виявлення оптимальних механізмів трансформації українського спортивного законодавства. Дослідження спрямоване на розробку конкретної «дорожньої карти» реформ, що сприятимуть децентралізації управління, забезпеченню реальної автономії спортивного руху та гармонізації національного права з європейськими стандартами.

Методологія дослідження базується на формально-догматичному та порівняльно-правовому аналізі.

У статті розкрито переваги французької системи, де спорт визначено як «публічну службу», що дозволяє державі делегувати частину повноважень федераціям на контрактній основі (*Convention d'objectifs*). Особливу увагу приділено французькому Досвіду кодифікації (*Code du Sport*) та діяльності Національного агентства спорту (ANS) як органу спільного врядування. Литовський досвід розглядається крізь призму трансформацій: інституційної нестабільності (часта зміна регуляторів) та фінансової вразливості через надмірну залежність від лотерейного бізнесу. В роботі проаналізовано специфічні інструменти контролю, такі як Єдина спортивна класифікація, та обґрунтовано необхідність переходу до європейської системи «подвійної кар'єри» (*double projet*) для атлетів.

Зроблено **висновок**, що існуюча модель спортивного врядування в Україні остаточно висчерпала свій ресурс, зумовлюючи нагальну потребу переходу до концепції «відповідальної автономії» через запровадження правових інститутів, які довели свою ефективність в інших країнах Європейського Союзу з урахуванням сучасних українських викликів.

Ключові слова: спортивне законодавство, Спортивний кодекс, автономія спортивних федерацій, публічне адміністрування, *lex sportiva*.

The article is devoted to the study of sports legislation in France and Lithuania, as well as the identification of legal mechanisms that can be utilized to reform the Ukrainian legislative system in this field. The **relevance** of the topic is determined by the current state of the physical culture and sports sector in Ukraine, which is characterized by a deep institutional crisis caused by the conflict between the inertial post-Soviet administrative model and the requirements of the global sports legal order (*lex sportiva*). In the context of the strategic course toward EU membership, Ukraine faces the need to resolve numerous legal collisions, including contradictions between national sovereignty and *lex sportiva*, as well as the specificities of the legal status of sports federations. Researching the experience of France (as an example of extensive codification) and Lithuania (as an example of post-Soviet transition) is beneficial for developing an effective national strategy for reforming this sector.

The **aim** of the research is to conduct a comprehensive comparative legal analysis of the sports governance systems in France and Lithuania to identify optimal mechanisms for transforming Ukrainian sports legislation. The study is aimed at developing a specific "roadmap" for reforms that will facilitate the decentralization of governance, ensure the real autonomy of the sports movement, and harmonize national law with European standards.

The research **methodology** is based on formal-dogmatic and comparative legal analysis.

The article reveals the advantages of the French system, where sport is defined as a "public service" (*mission de service public*), allowing the state to delegate certain powers to federations on a contractual basis (*Convention d'objectifs*). Particular attention is paid to the French experience of codification (*Code du Sport*) and the activities of the National Sports Agency (ANS) as a shared governance body. The Lithuanian experience is examined through the lens of transformations: institutional instability (frequent changes of regulators) and financial vulnerability due to excessive dependence on the lottery business. The work analyzes specific control instruments, such as the Unified Sports Classification System, and substantiates the need for a transition to the European "dual career" (*double projet*) system for athletes.

It is **concluded** that the existing model of sports governance in Ukraine has completely exhausted its potential, necessitating an urgent transition to the concept of "responsible autonomy" through the introduction of legal institutions that have proven their effectiveness in other European Union countries, while taking into account contemporary Ukrainian challenges.

Key words: sports legislation, Sports Code, autonomy of sports federations, public administration, *lex sportiva*.

Вступ. Сучасний етап розвитку української державності, що характеризується стратегічним курсом на повноправне членство в Європейському Союзі, вимагає докорінного переосмислення підходів до публічного адміністрування у всіх сферах суспільного життя, включаючи фізичну культуру і спорт. Українська спортивна система сьогодні перебуває

у стані глибокої інституційної та правової кризи. Цей стан виникає внаслідок накладання двох антагоністичних правових логік: інерційної пострадянської моделі адміністративного командування та імперативів глобального транснаціонального спортивного правопорядку (*lex sportiva*), що базується на принципах автономії та самоврядності.

У цьому контексті звернення до досвіду Франції та Литви видається найбільш релевантним для наукового аналізу та практичного застосування. Французька модель є еталоном кодифікованого державного інтервенціонізму, де висока роль держави гармонійно поєднується з повагою до автономії спортивного руху через чіткі законодавчі механізми делегування влади. Натомість Литва представляє унікальний приклад пострадянської транзиції, демонструючи як успіхи, так і системні помилки на шляху реформування спортивної сфери, що є критично важливим застереженням для України.

Метою цього дослідження є порівняльний аналіз цих систем для вироблення дорожньої карти реформ українського спортивного законодавства.

Виклад основного матеріалу. Європейський спортивний простір не є гомогенним. Він складається з різноманітних національних моделей, що сформувалися під впливом історичних, культурних та політичних чинників. За класифікацією Жана Камі (Jean Camu), що міститься у звіті VOCASPORT, підготовленому у 2004 році на замовлення Європейської Комісії, виділяють чотири основні моделі: бюрократичну, місіонерську, підприємницьку та соціальну [10; 53]. Україна наразі застрягла у перехідному етапі, намагаючись відійти від бюрократичної (радянської) моделі, але не маючи сформованої інституційної бази для переходу до інших типів.

А. Лозовий справедливо зазначає, що головною перешкодою для реформування є збереження в спорті системи поглядів, притаманних радянській парадигмі управління, за якою спорт отримує повне фінансування від держави, втрачаючи свою автономію [2; 341]. Проблема української моделі полягає і у застарілому законодавстві. Разом з тим сучасне спортивне право характеризується плюралізмом джерел регулювання. Національне законодавство не є єдиним регулятором. Воно зазнає потужного впливу з боку *lex sportiva* – автономної системи норм, створеної Міжнародним олімпійським комітетом (МОК) та міжнародними спортивними федераціями. Взаємодія застарілої національної моделі спорту України з імперативами *lex sportiva* породжує численні колізії. Прикладом може слугувати ситуація, коли національні суди змушені розглядати спори, які за природою мали б належати до юрисдикції спортивного арбітражу, або коли держава змушена визнавати «національною» ту федерацію, яку визнає міжнародна структура, попри внутрішні критерії.

Французька модель: еталон кодифікації законодавства. Французька система організації спорту є унікальним прикладом того, як держава може зберігати стратегічний контроль над галуззю, не порушуючи принципів автономії громадського сектору. Основою цієї стабільності є високий рівень нормативної визначеності, забезпечений кодифікацією законодавства.

Франція – одна з небагатьох країн світу, що має кодифіковане спортивне законодавство. *Code du Sport* об'єднує всі законодавчі та регуляторні акти, що стосуються фізичної культури та спорту, у єдиний документ [6]. Це дозволяє усунути фрагментарність регулювання, яка є характерною для української правової системи. Кодекс чітко визначає, що фізична культура і спорт становлять загальний інтерес (*d'intérêt général*), а їх розвиток є місією публічної служби (*mission de service public*).

Е. Бейль хоча і вважає, що зміни, яких зазнала французька спортивна модель від початку сторіччя не містять трансформаційного характеру, але визнає, що навколо ідеї співрегулювання сформувався новий інституційний баланс, який у свою чергу призвів до впровадження багаторівневого та багатополярного врядування [5].

Французька концепція докорінно відрізняється від українського підходу, де спорт часто розглядається лише як сфера дозвілля або інструмент міжнародного престижу. Визнання спорту публічною службою покладає на державу чіткі зобов'язання, але виконання цих зобов'язань здійснюється не напряму міністерством, а через делегування повноважень спортивному руху.

На відміну від української моделі, де статус «національної» федерації є розмитим і часто залежить від суб'єктивних рішень міністерства, Франція застосовує дворівневу систему визнання, яка забезпечує прозорість та підзвітність.

Застосування інституту делегування дозволяє Франції вирішити проблему правового статусу федерації, які залишаються приватними особами, але в чітко окреслених сферах діють як агенти держави. Це створює правову визначеність: коли федерація діє як організатор національного чемпіонату, вона підконтрольна адміністративному суду; коли вона діє як клубна асоціація – цивільному. В Україні ж ця межа стерта, що призводить до безвідповідальності.

У 2019 році Франція пішла шляхом радикальної трансформації моделі управління, створивши Національне агентство спорту (Agence Nationale du Sport – ANS). Ця реформа мала на меті відокремити стратегічну роль Міністерства спорту (формування політики, законодавства, етика) від операційної функції розподілу ресурсів та управління високими досягненнями. Ф. Санор зазначає, що у межах цієї нової моделі йдеться більше не про те, щоб формально адмініструвати (*administrer*) спортивні проекти, а про те, щоб здійснювати їхній менеджмент (*manager*) [9; 17]. (У французькому контексті «*administrer*» означає традиційний бюрократичний нагляд, що обмежується контролем регламентів та розподілом коштів. Натомість «*manager*» передбачає перехід до сервісної моделі партнерства, де держава забезпечує експертний супровід та гнучке управління ресурсами для досягнення конкретних результатів.)

Таблиця 1

Порівняння механізмів надання повноважень спортивним федераціям

Характеристика	Французька модель (Agrément & Délégation)	Українська модель (Статус «Національної»)
Базове визнання	Агреман (Agrément): підтверджує демократичність та прозорість федерації. Дає право на державні субсидії, але не владні повноваження.	Внесення до Реєстру: формальна реєстрація як ГО, часто без реальної перевірки демократичності процедур.
Ексклюзивні права	Делегування (Délégation): надається лише одній федерації з виду спорту указом Міністра. Передає частину суверенітету держави (організація чемпіонатів, титули).	Статус «Національної»: надається на конкурсних засадах. Змішує фінансову підтримку з владними повноваженнями без чіткого розмежування.
Правова природа актів	Рішення делегованої федерації (календар, регламент) є адміністративними актами і підлягають оскарженню в адміністративному суді.	Статус рішень федерації є невизначеним (приватні акти), що унеможливорює судовий захист прав спортсменів.
Контроль	Контракт про цілі (Convention d'objectifs): чіткі KPI в обмін на ресурси. Партнерські відносини.	Договір про співпрацю: договір приєднання (de facto), що закріплює фінансову залежність і підпорядкування. ¹

ANS базується на унікальному принципі спільного управління (*gouvernance partagée*), який об'єднує чотирьох ключових стейкхолдерів:

1. держава (30% голосів);
2. спортивний рух (CNOSF/CPSF) (30% голосів);
3. органи місцевого самоврядування (30% голосів);
4. економічні партнери (бізнес) (10% голосів).

Ця модель є надзвичайно актуальною для України, де система прийняття рішень залишається суворо вертикальною та монополізованою центральним органом виконавчої влади. Залучення регіонів та бізнесу до управління агентством дозволяє децентралізувати фінансування та зробити його більш прозорим.

Французька модель вирізняється глибокою інтеграцією спорту та освіти. Система «подвійної кар'єри» (*double projet*) гарантується державою через мережу закладів INSEP (Національний інститут спорту, експертизи та ефективності) та регіональних центрів CREPS. На відміну від української системи ДЮСШ та інтернатів, які часто існують паралельно із загальною освітою, французька система інтегрує тренувальний процес у навчальні програми. Статус «спортсмена високого рівня» (*Sportif de Haut Niveau*) надає законодавчі гарантії щодо адаптованого графіку навчання, збереження місця роботи у державному секторі та пенсійного забезпечення. Це запобігає соціальній маргіналізації атлетів після завершення кар'єри, що є поширеною проблемою в пострадянських країнах.

Литовська модель: досвід та ризики пострадянської транзиції. Аналіз досвіду Литовської Республіки є критично важливим для України, оскільки ця країна пройшла шлях від радянської системи організації спорту до членства в ЄС, зіткнувшись із викликами, ідентичними українським. Литовський кейс демонструє ризики непослідовних реформ та інституційної нестабільності.

Історія управління спортом у незалежній Литві характеризується постійним пошуком оптимальної інституційної форми, що часто призводило до втрати спадкоємності політики.

– **1990–2019:** функціонування Департаменту фізичної культури та спорту (KKSD) при Уряді. Ця структура, хоч і була спадкоємицею радянського комітету, намагалася впроваджувати західні стандарти, зокрема клубну систему;

– **2019 рік:** ліквідація KKSD та передача повноважень Міністерству освіти, науки та спорту. Цей крок, здійснений під гаслами оптимізації («Sunset Commission»), призвів до розмивання спортивної політики в межах великого міністерства та втрати фокусу на специфічних проблемах галузі;

– **2022 рік:** створення Національної спортивної агенції (NSA). Це стало визнанням неефективності попередньої моделі та спробою розділити політичні та виконавчі функції, аналогічно до французької реформи, але в менших масштабах.

Для України цей досвід є застереженням: механічна зміна вивісок (Міністерство -> Служба -> Агентство) без зміни функціоналу та філософії управління не вирішує системних проблем, а лише посилює бюрократичний хаос [7; 103].

М. Крішюнас критично виснує, що спорт у Литовській Республіці не є пріоритетним напрямком державної довгострокової стратегії розвитку [7; 103]. Численні документи (Стратегія розвитку спорту 2011–2020) часто залишалися на папері через відсутність механізмів моніторингу та політичної волі [8; 8]. Спорт у Литві не розглядався як пріоритет державної політики, поступаючись місцем економіці та обороні. Це призвело до ситуації, коли розвиток галузі залежав від політичної кон'юнктури та особистих інтересів окремих чиновників, що вказує на високий рівень політизації управління.

Литовська модель фінансування спорту має специфічну особливість – значну залежність від доходів грального бізнесу та лотерей. Законодавство передбачає відрахування певного відсотка від доходів лотерей безпо-

середньо на спорт. Історично організатори лотерей сплачували 8% від вартості квитків бенефіціарам (спортивним організаціям) та 5% податку до бюджету [8; 11]. Олімпійський комітет Литви (LNOC) отримав понад 30 мільйонів євро підтримки від лотерей у період 2015–2020 років. Однак ця модель виявилася вразливою. Законодавчі ініціативи 2023 року щодо зміни бази оподаткування (перехід на 10% податок з прибутку та збільшення відрахувань до 16%) створили ризик зменшення надходжень до державного бюджету та спровокували конфлікт інтересів. Це важливий урок для України, де зараз активно обговорюється питання спрямування податків від грального бізнесу на спорт. Литовський досвід свідчить, що прив'язка до одного джерела доходу без гарантованого державного фінансування створює ризики нестабільності та ставить спорт у залежність від кон'юнктури ринку азартних ігор.

Попри декларації про пріоритетність «Спорту для всіх» та здоров'я нації, реальна політика Литви залишається орієнтованою на спорт вищих досягнень. Державні інвестиції та увага медіа зосереджені на олімпійських медалях як інструменті міжнародного престижу. Масовий спорт фінансується за залишковим принципом, а муніципалітети, на які покладено відповідальність за розвиток інфраструктури, часто не мають для цього достатніх ресурсів.

Аналіз показує, що без створення окремих захищених статей бюджету та спеціалізованих інституцій для масового спорту (як це зроблено у Франції через ANS), будь-які стратегії оздоровлення нації залишаються декларативними.

Порівняльний аналіз систем врядування: Україна, Франція, Литва. Для визначення оптимального вектору реформ необхідно провести пряме порівняння ключових елементів спортивних систем трьох країн.

Аналіз проблемних аспектів українського законодавства крізь призму європейського досвіду. Українська система фінансування та управління федераціями створює «пастку залежності», яка дестимулює належне врядування. Держава виступає не як партнер, а як патрон. Механізм договорів про співпрацю, який мав би бути інструментом партнерства, перетворився на інструмент адміністративного диктату. Умови цих договорів є типовими, федерації не можуть їх змінювати, що робить їх класичними договорами приєднання.

Французький досвід контракування (*Convention d'objectifs*) пропонує альтернативу. Цей контракт базується на узгоджених стратегічних цілях (KPI), а не просто на кошторисі витрат. Федерація отримує кошти під реалізацію програми розвитку, а не на утримання штату. Впровадження такого підходу в Україні вимагає зміни Бюджетного кодексу та підходів Державної аудиторської служби, яка наразі контролює процес, а не результат.

В Україні зберігається радянська Єдина спортивна класифікація (ЄСКУ), яка є потужним інструментом неометарного контролю держави над спортсменами та тренерами. Отримання звань («Майстер спорту», «Заслужений тренер») є передумовою для підвищення зарплати чи доступу до певних посад. Це прив'язує атлетів до державної системи, оминаючи федерації. У Франції та більшості країн ЄС така система відсутня. Статус елітного спортсмена визначається його результатами (рейтингом) та включенням до списків високого рівня (*listes de haut niveau*), які формуються федераціями та затверджуються міністерством. Це передає важелі управління кар'єрою спортсмена від державних службовців до фахівців федерацій, що відповідає принципу субсидіарності.

В Україні існує вакуум у сфері спортивного правосуддя. Створений при НОК Спортивний арбітражний суд залишається «фантомною установою». Це призводить до того, що спортсмени змушені звертатися до цивільних судів, які не мають відповідної експертизи, або до міжнародного суду в Лозанні (CAS), що є надто дорогим.

Порівняльний аналіз ключових елементів спортивних систем

Критерій	Україна (Поточний стан)	Франція (Цільова модель)	Литва (Транзитний досвід)
Роль держави	Патерналістська. Держава – основний донор і контролер.	Інтервенціоністська. Держава – стратег і регулятор, делегує виконання.	Змішана. Спроба децентралізації при збереженні державного контролю над фінансами.
Статус федерацій	Квазі-публічний («порожня автономія»). Залежність через договори приєднання (де факто).	Приватний з делегованими повноваженнями (mission de service public). Висока відповідальність.	Формально незалежні НУО, але залежні від державних програмних коштів.
Фінансування	Пряме бюджетне фінансування за єдиною тарифною сіткою. Централізовані закупівлі.	Змішане (держава, регіони, бізнес). Цільові податки на спорт. Проектне фінансування.	Змішане. Значна частка доходів від лотерей. Грантова система через NSA.
Спортивне правосуддя	Неефективне. Національний спортивний суд не діє. Колізія юрисдикцій.	Розвинене. Обов'язкова досудова mediaція при НОК (CNOSF).	Арбітраж існує, але механізми захисту прав спортсменів потребують вдосконалення.
Освіта і спорт	Розрив між ДЮСШ та загальною освітою.	Інтегрована система «подвійної кар'єри» (INSEP, CREPS).	Спроби інтеграції, але домінує стара модель спортивних інтернатів.
Інфраструктура	Критичний знос. Хаотична комерціалізація.	Муніципальна власність (80%). Планове управління через ANS.	Муніципальна відповідальність при дефіциті локальних бюджетів.

Французька модель пропонує ефективне рішення: обов'язкова процедура примирення (conciliation) перед зверненням до суду. Ця процедура є безкоштовною, швидкою та здійснюється експертами. Впровадження такого механізму в Україні могло б значно підвищити рівень захисту прав суб'єктів спорту.

Стратегічні рекомендації щодо реформування спортивного законодавства України. На основі проведеного порівняльно-правового аналізу пропонуються наступні кроки для реформування спортивного законодавства України в умовах європейської інтеграції.

Етап 1: Інституційна стабілізація та прозорість (1–2 роки).

1. **Реформа статусу федерацій:** замінити інститут «національної спортивної федерації» на інститут **делегування повноважень** за французьким зразком. Це передбачає законодавче закріплення переліку повноважень, які держава делегує федераціям, та встановлення чіткої адміністративної відповідальності за їх виконання.

2. **Запровадження проектного фінансування:** відмовитися від фінансування «існування» федерацій на користь фінансування програм розвитку через укладання середньострокових контрактів (2–4 роки) з чіткими індикаторами ефективності.

3. **Створення незалежного фінансового оператора:** трансформувати існуючі механізми розподілу коштів у прозорий Фонд розвитку спорту (аналог NSA/ANS), що керується наглядовою радою за участю представників держави, НОК, регіонів та громадськості. Це дозволить вивести розподіл коштів з «тіні» міністерських кабінетів.

Етап 2: Системна кодифікація (3–5 років).

1. **Розробка Спортивного кодексу України:** відмовитися від точкових змін до застарілого закону 1993 року. Розробити кодифікований акт, який об'єднає норми щодо статусу спортсменів, боротьби з допінгом, безпеки змагань, інфраструктури та вирішення спорів. Це забезпечить стабільність правового поля, як це зроблено у Франції.

2. **Інтеграція освіти і спорту:** законодавчо закріпити статус «подвійної кар'єри» та зобов'язати заклади освіти

створювати індивідуальні графіки для елітних спортсменів. Реформувати систему ДЮСШ, перетворивши їх з бюджетних установ на відкриті спортивні клуби громад, що надають послуги громаді.

Етап 3: Спортивне правосуддя та децентралізація.

1. **Запуск національного спортивного арбітражу:** створити незалежну палату вирішення спорів, визнану державою та суб'єктами спортивного руху, та запровадити механізм обов'язкової досудової mediaції.

2. **Децентралізація інфраструктури:** передати спортивні об'єкти у власність громад з одночасним наданням фінансових інструментів для їх утримання (відсоток від місцевих податків, гранти Фонду розвитку спорту).

Висновки.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що поточна модель спортивного врядування в Україні вичерпала свій ресурс і стала гальмом для розвитку галузі. Поєднання радянської бюрократичної інерції з фрагментарним впровадженням ринкових механізмів призвело до виникнення дисфункціональної системи, де федерації мають «порожню автономію», а держава здійснює контроль без ефективності.

Досвід Франції та Литви переконливо доводить, що простих рішень не існує. Литовський досвід застерігає від частих інституційних змін без зміни суті політики та від надмірної залежності від нестабільних джерел фінансування (лотерей). Водночас, французька модель пропонує готові правові конструкції (кодифікація, делегування, спільне управління), які можуть бути адаптовані до українських реалій.

Стратегічною метою України має стати побудова моделі «відповідальної автономії», де держава встановлює правила гри та забезпечує ресурси, а спортивний рух несе повну відповідальність за їх ефективне використання. Лише такий підхід дозволить Україні інтегруватися в європейський спортивний простір не як прохач, а як рівноправний партнер з сучасною, прозорою та ефективною системою управління спортом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 26.10.2025).
2. Лозовий А. Реформування спорту в Україні: системи і пропозиції. *Фізична культура, спорт і здоров'я: стан, проблеми та перспективи* : XXIII Міжнародна науково-практична конференція. ХДАФК. Харків, 2023. С. 341–342.
3. Про затвердження Положення про Єдину спортивну класифікацію України : Наказ Міністерства молоді та спорту України від 07.12.2023 № 7512. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z2240-23> (дата звернення: 26.10.2025).
4. Про фізичну культуру і спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808– XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/3808-12> (дата звернення: 26.10.2025).
5. Bayle E. Institutional changes and transformations in an organisational field: the case of the public/private «model» of French sport. *International Journal of Public Policy*. 2005. Т. 1. Вип. 1–2. С. 185–211. DOI: 10.1504/IJPP.2005.007798.
6. Code du sport. Légifrance : Le service public de la diffusion du droit. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/texte_lc/LEGITEXT000006071318/ (дата звернення: 04.11.2025).
7. Kriščiūnas D. Implementation of sports policy in municipal administrations and councils: the case of Lithuania. *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2019. Вип. 77. С. 100–109. DOI: 10.30839/2072-7941.2019.177718.
8. Murauskas P., Trumpytė R., Muravjovas S. Skaidrumo treniruočių planas. Pagrindinės sporto finansavimo rizikos : studija. Vilnius, Lithuania: Transparency International Lietuvos skyrius, 2016. 14 c.
9. Sanaur F. L'Agence nationale du sport, nouvel acteur majeur dans l'écosystème du sport français. *Administration*. 2020. Т. 268. Вип. 3. С. 17–18. DOI: 10.3917/admi.268.0017.
10. Vocational education and training in the field of sport in the European Union: situation, trends and outlook : Final report / Jean Camy. Brussels, Belgium: European Commission, DG Education and Culture, 2004.

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.11.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 12.12.2025
Дата публікації: 31.12.2025